

U z n e s e n i e

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu **P. J.- C.** so sídlom v P., IČO X., proti žalovanému **Mestu Prešov**, so sídlom v Prešove, Hlavná č. 77, IČO 327646, **o ochranu osobnosti s príslušenstvom**, vedenej na Okresnom súde Prešov pod sp. zn. 25C/362/2008, o návrhu žalobcu na vylúčenie sudcov Krajského súdu v Prešove z prejednávania a rozhodovania veci vedenej pod sp. zn. 18Co /89/2010, takto

r o z h o d o l :

Predsedníčka senátu 18Co JUDr. M. K. a členovia senátu JUDr. J. A., JUDr. M. M., **n i e s ú v y l ú č e n í** z prejednávania a rozhodovania veci vedenej na Krajskom súde v Prešove pod sp.zn. 18Co /89/2010, (vec Okresného súdu Prešov vedená pod sp. zn. 25C /362/2008).

O d ô v o d n e n i e

Žalobca v odvolacom konaní písomným podaním zo dňa 14.decembra 2010 vzniesol námietku zaujatosti voči všetkým sudcom Krajského súdu v Prešove. Podľa jeho názoru dôvodnosť ním vznesenej námietky zaujatosti spočíva v správaní sa sudcov krajského súdu tak, že sa navonok nejavia byť nestranní pri prejednávaní a rozhodovaní iných právnych vecí, kde je okrem žalobcu účastníkom aj Mesto Prešov. Ako ďalšiu skutočnosť odôvodňujúcu pochybovať o ich nestrannosti uviedol, že sudcovia v meste Prešov žijú, právny zástupca žalovaného chodíva na obedy so sudcami Okresného súdu Prešov, viacerí sudcovia

Krajského súdu Prešov pôsobili na Okresnom súde Prešov a poznajú sa z čias štúdií ako aj z profesionálneho prostredia z primátorom mesta Prešov, JUDr. H..

Sudcovia senátu 18Co na Krajskom súde v Prešove, ktorí má vec podľa Rozvrhu práce na rok 2011 prejednávať a rozhodnúť, zložený z predsedníčky senátu JUDr. M. K. a členov senátu JUDr. J. A., JUDr. M. M., sa vyjadrili, že sa necítia byť zaujatí, nemajú žiadny právne relevantný pomer k prejednáwanej veci ani k účastníkom konania, prípadne k ich zástupcom. Rozhodovacia činnosť ostatných sudcov tohto krajského súdu nie je v tejto veci daná.

Vzhľadom na uvedené sa Najvyšší súd Slovenskej republiky zaoberal len tou časťou námietky zaujatosti, ktorá sa týka sudcov rozhodujúceho senátu, a nie aj tou časťou námietky, ktorá sa dotýka ostatných sudcov tohto súdu .

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd nadriadený Krajskému súde v Prešove (§ 16 ods. 1 O.s.p.) posudzoval opodstatnenosť vnesenej námietky zaujatosti podľa § 14 ods. 1, 3 O.s.p., v zmysle ktorého sudcovia sú vylúčení z prejedávania a rozhodovania veci, ak so zreteľom na ich pomer k veci, k účastníkom alebo k ich zástupcom možno mať pochybnosti o ich nezaujatosti. Dôvodom na vylúčenie sudcu nie sú okolnosti, ktoré spočívajú v postupe sudcu v konaní o prejednáwanej veci alebo jeho v jeho rozhodovaní v iných veciach.

Účelom § 14 ods. 1 O.s.p. je prispieť k nestrannému prejednaniu veci, k nezaujatému prístupu súdu k účastníkom alebo k ich zástupcom a tiež predísť možnosti neobjektívneho rozhodovania. Z hľadiska uvedeného ustanovenia je právne významný vzťah sudcu, a to buď: 1./ k veci (o vzťah tejto povahy ide napríklad vtedy, keď sudca je účastníkom alebo vedľajším účastníkom konania, keď má osobný záujem na určitom výsledku konania, ale tiež vtedy, keď sudca verejne - napríklad prostredníctvom médií alebo iným spôsobom vyjadril právny názor na vec, ktorý je objektívne spôsobilý ohroziť jeho nestrannosť 2./ k účastníkom konania [o takýto vzťah ide v prípade vzťahu sudcu charakteru rodičovského, manželského, súrodeneckého alebo iného blízkeho rodinného vzťahu alebo relevantného osobného vzťahu (tak pozitívneho alebo negatívneho)], 3./ k zástupcom účastníkov konania (viď vyššie 2.).

Pri posudzovaní dôvodnosti oznámenia označených sudcov o skutočnostiach vylučujúcich sudcu z prejednávania a rozhodovania vecí vychádzal Najvyšší súd Slovenskej republiky zo zákonnej prezumpcie nestrannosti sudcov a z toho, že výnimky z tejto prezumpcie stanovuje iba zákon. Sudcovia sú totiž vo všeobecnosti vylúčení z prejednávania a rozhodovania vecí (len vtedy alebo až vtedy), ak so zreteľom na ich pomer k veci, k účastníkom alebo k ich zástupcom možno mať pochybnosti o ich nezaujatosti (viď ustanovenie § 14 ods. 1 O.s.p.).

Najvyšší súd Slovenskej republiky z vyjadrenia sudcov senátu 18Co nezistil žiadne také skutočnosti, z ktorých by bolo možné vyvodiť pochybnosť o ich nezaujatosti v zmysle uvedeného ustanovenia § 14 ods. 1 O.s.p. . Základom pre vylúčenie sudcu môžu byť len objektívne zistené dôvody; nepreukázané a nepodložené tvrdenia nemožno vziať na zreteľ.

Sudca je pri výkone svojej funkcie nezávislý a zákony a iné všeobecne záväzné právne predpisy je povinný vykladať podľa svojho najlepšieho vedomia a svedomia v zmysle § 2 ods. 2 zák.č. 385/2000 Z.z. v znení zmien a doplnkov a je povinný prejsť a rozhodnúť všetky veci, ktoré mu boli pridelené v súlade s platným rozvrhom práce súdu. Obsah tohto práva a povinnosti je základným pilierom výkonu funkcie sudcu, keď výnimky môžu vyplývať len z naplnenia zákonných predpokladov, ktoré však neboli v prejednanom prípade splnené. Meradlom pre hodnotenie objektivity sudcu nemôže byť subjektívne hľadisko účastníka konania, ktoré je spravidla motivované tým, že súd nekoná a nerozhoduje podľa jeho predstáv. Takéto hodnotenie správnosti súdneho konania, resp. rozhodovania nepatrí účastníkovi konania a nemôže objektívne zakladať pochybnosti o nezaujatosti sudcu. Súčasťou základného práva na prejednanie vecí pred nestranným súdom podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky nie je povinnosť súdu vyhovieť návrhu účastníka súdneho konania, ktorý podal takýto návrh podľa § 15a O.s.p. a vylúčiť označeného sudcu z ďalšieho prejednávania a rozhodovania vecí pre zaujatosť. Integrálnou súčasťou práva na spravodlivý proces (čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd) je garancia, aby vo veci rozhodoval nezávislý a nestranný sudca. Na druhej strane ústavná úprava práva na spravodlivý proces (čl. 46 Ústavy Slovenskej republiky) zahrňuje právo, aby prejednaná

právna vec účastníka nebola odňatá zákonnému sudcovi, ktorý bol určený podľa zákonných pravidiel príslušnosti súdov (čl. 48 Ústavy Slovenskej republiky). Z uvedeného vyplýva, že obsahom základného práva na prejednanie veci nestranným súdom je iba povinnosť súdu prejednať každý návrh oprávnenej osoby na vylúčenie sudcu z ďalšieho prejednávania a rozhodnutia veci pre zaujatosť a rozhodnúť o ňom (viď I. ÚS 73/97, I. ÚS 27/98, II. ÚS 121/03).

Nestrannosť sa definuje spravidla ako neprítomnosť predsudku (zaujatosti) a stranickosti (nadržania určitej procesnej strane). Obsahom práva na nestranný súd je, aby rozhodnutie v konkrétnej veci bolo výsledkom konania nestranného súdu. Súd musí každú vec prerokovať a rozhodnúť tak, aby voči účastníkom postupoval nezaujato a neutrálne, žiadnemu z nich nenadžal a objektívne posúdil všetky skutočnosti závažné pre rozhodnutia vo veci. Nestranný súd poskytuje všetkým účastníkom konania rovnaké príležitosti na uplatnenie všetkých práv, ktoré im zaručuje právny poriadok (II. ÚS 71/97).

Európsky súd pre ľudské práva pri riešení otázky nestrannosti sudcu vychádza z toho, že okrem nezávislosti sudcu je potrebné brať zreteľ aj na ďalšie aspekty subjektívneho a objektívneho charakteru. Tieto aspekty nestrannosti rozlíšil aj pri svojom rozhodovaní (pozri napríklad Piersack proti Belgicku). Subjektívna stránka nestrannosti sudcu sa týka jeho osobných prejavov vo vzťahu ku konkrétnemu prípadu a k účastníkom konania, prípadne k ich zástupcom. Významné z tohto hľadiska je, čo si sudca myslel pro foro interno. Pri subjektívnej nestrannosti sa vychádza z prezumpcie nestrannosti, až kým nie je preukázaný opak. Na preukázanie nedostatku subjektívnej nestrannosti vyžaduje judikatúra ESĽP dôkaz o skutočnej zaujatosti (pozri napríklad Hauschildt proti Dánsku). Rozhodujúce nie je však (subjektívne) stanovisko sudcu, ale existencia objektívnych skutočností, so zreteľom na ktoré môžu vznikať pochybnosti o nestrannosti sudcu. Objektívna nestrannosť sa neposudzuje podľa subjektívneho stanoviska sudcu, ale podľa objektívnych symptómov. Práve tu sa uplatňuje teória zdania nezaujatosti [porovnaj tézu, že spravodlivosť nielenže musí byť poskytovaná, ale musí sa tiež javiť, že je poskytovaná („Justice must not only be done, it must also be seen to be done“)]. Nestačí, že sudca je subjektívne nestranný, ale musí sa ako taký aj objektívne javiť (Delcourt proti Belgicku). Objektívny aspekt nestrannosti je založený na vonkajších inštitucionálnych, organizačných a procesných prejavoch sudcu a jeho vzťahu k

prejednávanej veci a k účastníkom konania. Posúdenie nestrannosti sudcu nespočíva len v hodnotení subjektívneho pocitu sudcu, či sa cíti, resp. necíti byť zaujatý, ale aj v objektívnej úvahe, či možno usudzovať, že by sudca zaujatý mohol byť. Rozhodujúcim prvkom v otázke rozhodovania o zaujatosti, resp. nezaujatosti zákonného sudcu je to, či obava účastníka konania je objektívne oprávnená. Treba rozhodnúť v každom jednotlivom prípade, či povaha a stupeň vzťahu sú také, že prezrádzajú nedostatok nestrannosti súdu (Pullar proti Spojenému kráľovstvu), teda či je tu relevantná obava z nedostatku nezaujatosti. Relevantnou je len taká obava z nedostatku nestrannosti, ktorá sa zakladá na objektívnych, konkrétnych a dostatočne závažných skutočnostiach. Objektívnu nestrannosť nemožno chápať tak, že čokoľvek, čo môže vrhnúť čo aj len tieň pochybnosti na nestrannosť sudcu, ho automaticky vylučuje ako sudcu nestranného.

Z uvedenej judikatúry ESLP a Ústavného súdu Slovenskej republiky možno vyvodiť, že subjektívne hľadisko sudcovskej nestrannosti sa musí podriaďovať prísnejšiemu kritériu objektívnej nestrannosti. Za objektívne však nemožno považovať to, ako sa nestrannosť sudcu len subjektívne niekomu javí, ale to, či reálne neexistujú okolnosti objektívnej povahy, ktoré by mohli viesť k legitímnym pochybnostiam o tom, že sudca určitým, nie nezaujatým vzťahom k veci disponuje. Aj pri zohľadnení teórie zdania môže byť sudca vylúčený z prejednávania a rozhodovania veci iba v prípade, keď je celkom zjavné, že jeho vzťah k veci, účastníkom alebo ich zástupcom dosahuje taký charakter a intenzitu, že aj napriek zákonom ustanovenej povinnosti nebude môcť rozhodovať „sine ira et studio“, teda nezávisle a nestranne.

Z hľadiska posúdenia opodstatnenosti vznesenej námietky zaujatosti nie je rozhodujúci subjektívny názor, domnienka alebo pocit účastníka konania. Nadriadený súd totiž môže vylúčiť namietaného sudcu z prejednávania a rozhodovania veci až vtedy, keď je evidentné, že vzťah sudcu nie je len tvrdý, ale že skutočne existuje a svojou povahou a intenzitou vykazuje znaky relevantné v zmysle § 14 ods. 1 O.s.p.

V danom prípade žalobca tvrdil, že má na Krajskom súde Prešov voči žalovanému viaceré spory a podľa jeho názoru sa sudcovia navonok nejavia byť pri prejednávaní

a rozhodovaní vecí nestranní. Uvedený subjektívny pocit však nepodložil žiadnou relevantnou okolnosťou z hľadiska § 14 ods. 1 O.s.p., objektívne zakladajúcou dôvod pre pochybnosť o zaujatosti vo výroku uvedených sudcov. Ani z ich vyjadrení nevyplývajú žiadne zákonné dôvody pre ich vylúčenie. Preto Najvyšší súd Slovenskej republiky nevyhovel vznesenej námietke zaujatosti a rozhodol podľa ustanovenia § 16 ods. 1 druhá veta O.s.p. tak, že označení sudcovia Krajského súdu v Prešove nie sú vylúčené z prejednávania a rozhodovania predmetnej veci. Obdobne už bolo rozhodnuté z rovnakých dôvodov vo veci sp. zn. 7 Nc 19/2011 a sp. zn. 7 Nc 21/2011.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 11.apríla 2011

JUDr. Daniela Š v e c o v á, v.r.

predsedníčka senátu

Za správnosť :

Hrčková Marta